

Ք Ա Ր Ո Չ

ՀԵՆՐԻԿ ՍԱՐԿԱՎԱԳ

Ա Պ Ա Շ Ի Ա Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

«Ապաշխարեցէ՛ք, զի մեծնայ է արեւոյ-
սիւն երկնից»:

ՄԱՏԹ., Գ 2:

Իր առաքելության սկզբնավորու-
թյանը, այս հրաշունչ խոսքերով
է սկսում Հովհաննես Մկրտիչը
Հրեաստանի անապատում իր
կրակոտ քարոզը, իրենց կրքերի ու աղտերի
ծովի մեջ ապականված բազմությունը:
Աստծու մարգարեն կամենում էր դրանով
ցույց տալ, որ Աստծու Որդին շուտով պիտի
գար աշխարհ և դատաստան տեսներ շա-
պաշխարողների ու իրենց մտրվածություններից
եւ չղարծողների հետ. «Սրբեսցէ զկալ իւր
և ժողովեսցէ զցորեանն ի շտեմարանս իւր
և զյարդն այրեսցէ անշէջ հրով» (Մատթ.,
Գ 12): Հովհաննես Մկրտիչը քարոզում էր,
որ մոտեցող երկնից արքայությունը ըն-
դունելու և նրան արժանանալու համար շատ
մեծ նշանակություն ունի ապաշխարություն-
ներ, առանց որի հնարավոր չէ ազատվել
հանցանքների ու մեղքերի ծանրությունից:

Մարգարեի բոցավառ խոսքերը արձա-
գանք են գտնում մարդկանց կարծրացած
սրտերում: Բազմաթիվ մարդիկ մկրտվում են
Հորդանան գետում, ապաշխարում ու սրբո-
վում իրենց մեքերից:

Ապաշխարությունը այն փրկական դուռն
է, որով հավատացյալները կարող են մտնել
երկնային կյանքը՝ արթված ու մաքրված
իրենց մեղքերից: Եվ զուր չէ, որ մեր Եկե-
ղեցին ապաշխարությունը դասել է յոթը
հիմնական խորհուրդների շարքում: Ապաշ-
խարության և պահքի օրերին լսում ենք
մեղքի այլեւերի մեջ խեղդված ապաշխարող
հավատացյալի ողբաձայն աղաղակը՝ «Ալիք
յանցաւաց զիս աշկոծեն և մեղք իմ բա-
զում զիս լանդիմանեն»: Նա լաց է լինում,

անդադար աղերսում գթասեր Տիրույց՝ Թո-
ղություն, իր մեղքերից սրբվելու համար:
«Աղաչեմ զքեզ Տէր, պարգևեա ինձ ապաշ-
խարութեամբ լուսնալ դմեղս իմ»:

Ինչպես ամեն դարձան թնությունը զարթ-
նում է իր խոր քնից և վերակենդանանում:
այնպես էլ զարթնում է և հավատացյալը մե-
ղաց քնից՝ ապաշխարությամբ: Նրա սրբ-
տում ծագում է ապաշխարության արեւա-
կը, և նա լալահառաչ աղաղակում է առ
Աստված. «Ջուր շնորհեա. աչացս, ջերմ
հեղուկ զարուսար, քնեցի զյանցանս»:

Ապաշխարությունը հողեկան բազմապիսի
երևույթների բարդ պրոցեսն է: Երբ մարդը
միանգամից սթափվելով իր մեղքերի խորը
քնից, զգում է իրեն մոլթ խավարի՝ մեջ,
կործանման անդունդի եզրին, զրկված երկ-
նային լույսից ու Հիսուս Փրկչի հովանավո-
րությունից. նա խորապես զղջում ու դառ-
նապես լաց է լինում իր հոգու խորքում՝ ա-
ղերսելով Փրկչից թողություն: Որքան էլ
ծանր լինի նրա մեղքը, ապաշխարողը սա-
կայն չի ընկղմվում հուսահատության մեջ:
Նա ծանոթ է իր Փրկչի անչափ ներողա-
միտության ու գթառատության վրա, որ
Տեբը մեղավորների մահը չի ցանկանում,
այլ նրանց ապաշխարությունը: Նա դիտի,
որ ամենագուր Մատվածը իր Միածին Որ-
դուն ուղարկեց աշխարհ ո՛չ թե արդարնե-
րին, այլ մեղավորներին ապաշխարության
կանչելու համար. «Ո՛չ եկի կոչել զարդարսն,
այլ զմեղաւորս յապաշխարութիւն»:
ո՛չ թե կորցնելու, այլ փրկելու ամբողջ աշխարհը
մեղքի ճիրաններից: Տիրոջ այս խոսքերը
ավելի են բռնկում փրկության և հույսի
կրակը ապաշխարող հավատացյալի սրբ-

տում և թևավորում նրան: Ոչ ոք զերծ է մեղքի որոգայթներից, մեղանշելը մարդկային է, աղամական բնության մեջ իսկ է մեղքի արմատը. «Եթէ ասիցեմք եթէ մեղս ինչ ո՛չ ունիմք, զանձինս խաբեմք և ճշմարտութիւն ի մեզ ո՛չ գոյ» (Հովհ., Թովթ Ա, Ա 8): Հավատացյալի ապաշխարութեան դառն արտասուքները փոխարկվում են ուրախութեան փայլատակող արտասուքների, երբ նա սրտանց զղջում է իր մեղքերի վրա: Նրա մեղքերի բեռը սկսում է թեթևանալ: Մարդասեր Փրկիչը պատվիրում է մեզ՝ ներել մեր դեմ յոթանասուն անգամ յոթը մեղք գործող բայց զղջացող մարդուն. ապա նա առաջնել ևս պետք է լինի ներողամիտ իր առջև ծննդի եկած ապաշխարողների նկատմամբ: Այս վառ հույսը ունենալով իր սրտում, ապաշխարողը խոստովանում է իր հանցանքները, բաց է անում քահանայի առջև իր սրտի դռները, լալով ու պաղատելով խնդրում նրա միջոցով թողութիւն իր Փրկչից: Գթասիրտ Փրկիչը կարեկցութեամբ նայելով ապաշխարութեան հորդ արտասուքներով իր ոտքերը թրջող մեղավորի վրա, ասում է. «Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո»:

Երբ մենք՝ Հիսուսի արշամբ փրկվածներս, կամա թե ակամա ընկնում ենք մեղքի մեջ, բայց սրտանց զղջում ու ներում հայցում, ապա նա արդարութեամբ ներում է մեզ և ետրից սրբում մեր հոգու կեղտերից. «Եթէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւատարիմ է նա (Փրկիչը) և արդար առ ի թողով զմեղս մեր, և սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ» (Հովհ., Թովթ Ա, Ա 9):

Կարո՞ղ եք պատկերացնել, թե որպիսի՝ ահավոր հոգեվիճակի մեջ է ապրում մեղավորը, ընկած իր կրքերի ու մոլութիւնների խուլ հորձանքի մեջ: Մեղքերի հատակին նա զգում է իրեն կործանման անդունդի եզրին, անօգնական, հյուժված ու տկարացած: Մարել է նրա մեջ աստվածային կրակը, որ մի ժամանակ կենդանութիւն էր պարգեւում նրա հոգուն ու մարմնին, բարանում է սիրտը, բազմապատկելով են կրքերն ու մոլի ցանկութիւնները: Դավիթ մարգարեն էլ ընկավ այսպիսի ծանր մեղքի որոգայթի մեջ. նա իր այդ որբերգական դրութեան մեջ, զղջալով, լալով ու արտաքննելով, օգնութիւն էր պաղատում ամենաողորմ Տիրոջից. «Ողորմե՛ա ինձ, Տէ՛ր, զի նեղեալ եմ ես. խռովեցան ի սրտմտութենէ ակն իմ՝ անձն իմ և փոր իմ: Պակասեցան ի ցաւոց կեանք իմ... աղքատացաւ ի տկարութենէ զօրութիւն իմ, և ոսկերք իմ խռովեցան... Եղէ ես որպէս մեռեալ ի սրտէ... որպէս զանօթ կորուսեալ» (Սաղմ. Լ (ԼԱ): Եվ ընդհակառակը, կարո՞ղ եք պատկե-

րացնել, թե որպիսի՝ ուրախալի ու մխիթարական հոգեվիճակ է ապրում մեղավորը, երբ ներում է ստանում Փրկչից, սրբվում ու նախկին, արդարութեան սուրբ զգեստը հագնում: Օ՛հ, անզոր ենք արտահայտելու այդ ամենաբեղմնիկ զգացմունքները: Դրանք կարող են ապրել խորապես միայն իսկական ապաշխարող մեծ մեղավորները: Ապաշխարութեան այդ քաղցր պտուղները ճաշակեց իր հաստատուն և աներկբա հավատքի շնորհիվ մեղքերի կեղտի միջից վերածնված Դավիթ մարգարեն և ոգևորված բացազանեց. «Երանի՛ ում թողութիւն եղև մեղաց, և ծածկեցան ամենայն յանցանք նորա» (Սաղմ. ԼԱ (ԼԲ): Վերածնված ու մեղքերից սրբված հավատացյալը այժմ ավելի բուռն պիտի սիրու՞մ է Փրկչին, որը ներողամիտ դռնվեց նրա նկատմամբ, փրկեց հավիտենական կորստից, պարգևելով նորից երկնային առաքանտին հասնելու հույսեր:

Դառն են ապաշխարութեան արտասուքները, բայց անհամեմատ քաղցր՝ նրանց պտուղները: Ապաշխարութեան արտասուքներով իրենց մեղքերը քալող մարդիկ պիտի ողորմութիւն գտնեն իրենց երկնավոր Տիրոջից և մտնեն նրա հավիտենական երանութեան մեջ, ուր այլևս մահը իշխանութիւն չունի, չկան արտասուք, վիշտ, ցավ, խավար, այլ՝ հավիտենական ուրախութիւն:

Ապաշխարել նշանակում է ճանաչել մեր մեղքերը, ողորմած Փրկչից ներումն աղերսել, փորձել դուրս գալ մոլորութիւնների ու կրքերի ճահճից, լինել հեզ, խոհեմ, «ակնածող ի Տեառնէ», հավիտենական խավարից դեպի հավիտենական փրկութիւնը գնալ: Հիշե՛նք անառակ որդու առակը, ուր խորապես արտահայտված է այս պահը, նաև մեր երկնավոր Հոր անսահման գթասրտութիւնը իր արիւրածների նկատմամբ: Հիշե՛նք մեղավոր կնոջը՝ Մարիամին, որն ապաշխարութեան հորդ արտասուքներով սրբում էր Փրկչի ոտքերը, սրբվում էր իր հանցանքներից ու աղտերից, Պետրոս առաքյալին՝ որը ճանաչել էր իր մեղքը և դառնապես լաց լինում:

Կրքերի ու մոլութիւնների ճնշումից քաղացած մեր սրտերից բխում են ապաշխարութեան հորդ արտասուքներ, երբ մի պահ հիշում ենք Փրկչի խոսքերը հոգու անմահութեան մասին, բացվում են մեր հոգու աշքերը և տեսնում ենք մի կողմից երկնային, հավիտենական կյանքը Աստծու և դառնուկի փառքով լուսավորված, մշուս կողմից՝ հավիտենական կորստի ահավոր անդունդը: Վերջինից սարսափած և առաջինին նկրտելու բաղձանքով տարված՝ մենք վճռում ենք մեկ անգամ ընդմիշտ թոթափել մեր վրայից

մեղքերի ու կրքերի փոշին, կատարել Փրկչի պատվիրանները, ամեն ինչ գոհել նրան հասնելու համար: Այդպիսին էր հարուստ մաքսայետ Զակեոսը, որը երկնից արքայության սիրով տարված՝ իր տունը այցելած Փրկչին ոգևորված հայտարարեց: «Տէ՛ր, ահա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց, և եթէ զոք զրկեցի, հատուցից շորեքկին» (Ղուկ., ԺԹ 8):

Ապաշխարության եկած հավատացյալը դիմում է դեպի եկեղեցի, ուր ստացել է հոգևոր ծնունդ ու դաստիարակություն և գտնում մխիթարություն: Ինչպես մուկ ամպերը բարձրանում և ծածկում են երկինքը, երկիրը մթնում է, թափվում է հորդառատ անձրևը և հանկարծ փարատվող ամպերի տակից նորից փայլում է պայծառ արևը, նույնպիսի երևույթ է կատարվում իսկական ապաշխարողների հոգեկան: աշխարհում: Անթիվ մեղքերից վշտանում ու ամպանում են հավատացյալի սիրտն ու հոգին: Նա շտապում է դեպի եկեղեցի, ծունկի գալիս ամենագուրբ Փրկչի առաջ և կուրծքը ծեծելով լաց լինում իր հուսահատական, ողբալի դրությունը՝ «Վա՛յ ինձ, վա՛յ ինձ, վա՛յ ինձ: Զո՛րն ասեմ կամ զո՛րն խոստովանիմ, զի անթիւ են լանցանք իմ, անասելի են անօրէնութիւնք իմ, աններելի են ցաւք իմ և անբժշկելի են վէրք իմ»: Ամենագուրբ և մարդասեր Փրկիչը, սակայն, նորից է նրան թողություն պարգևում: Ապաշխարող հավատացյալը հավատքով և երկյուղածությամբ մոտենում է սուրբ սկիհին, հաղորդվում Փրկչի կենարար մարմնի և արյան հետ և նորից սրբվում իր հանցանքներից: Նրա հոգուց փարատվում են վշտի ամպերը և ծագում է նրա համար մխիթարության վառ արեգակը: Նա վերադառնում է տուն հոգով ուրախ ու խաղաղ: Մեր եկեղեցիները ո՛չ միայն լույսի ու արթության, այլև քավության ու փրկության խորաններ են:

Տերը կենրի մեզ և կլսի մեր ապաշխարության լացն ու աղաղակը, եթե անկեղծաբար զղջալով, հաստատապես վճռենք այլևս կրքերին գերի չլինել, Հիսուս Փրկչից չհեռանալ և կատարել նրա սուրբ պատվիրանները: Ամենակարևորն այն է, որ մենք տանք սիրո, հեղուկյան, պարկեշտության և հատկապես ներողամտության ու գթաբարտության իսկական օրինակներ, որովհետև՝ «Եթէ թողուցորք մարդկան զլանցաւսն նոցա, թողցէ և ձեզ Հայրն ձեր երկնատը» (Մատթ., Զ 14), կամ, ինչպես ասվում է Հին Ոսխտի մեջ՝

«Ողորմութեամբ և հաւատովք՝ սրբին մեղք» (Առակք, ԺԵ 27):

Մենք, որ առատապես ստացել ենք Ս. Հոգու շնորհը դեռևս մկրտության սուրբ ավազանից, այլևս մեղքի հատակը չզլորվենք ու չզրկվենք հավիտենական լույսից: Այժմ մենք լուսո որդիներ ենք: Մեր երկնային տունը արդար խղճով մտնելու համար, աշխատենք միշտ արթուն լինել մեր ջերմհունդ հավատքով ու բարեգործություններով: Զէ՛ որ շարը՝ սատանան, հարվածի թունոտ սլաքը միշտ ուղղում է շղթայի դեպի թույլ օղակը: Անհետևողականությունը և դեպի ծուլությունը զլորվող հավատացյալներին նա ավելի հեշտությամբ է աշխատում գցել իր ծուղակը և կլանել: Ահա հենց դրա համար է, որ Պետրոս առաքյալը խիստ զգուշացնում է մեզ. «Արթուն լերուք, հակեցէք, զի ոսոխն ձեր սատանայ իբրև զառեծ գողէ, շրջի և խնդրէ թէ զո՛ւ կլանիցէ» (Պետր., Ե 8): Ապաշխարությամբ, անկեղծաբար զղջալով ելք որոնել այդ ահավոր դրությունից, նշանակում է փառավոր հաղթանակ նվաճել մեծ հակառակմարտում, լինել հոգևոր, քաջամարտիկ զինվոր:

Գոհանանք և հանապազ փառավորենք մեր սիրելի երկնավոր Հորը, որը մեզ այս փրկարավոր աշխարհում պարգևել է երկար ժամանակ՝ սթափվելու մեր մեղքերից, սրբվելու ապաշխարության արտասուքներով և պատրաստվելու երկնային կյանքի համար: Հիշենք, որ մենք պանդոպստներ և ժամանակավոր հյուրեր ենք երկրավոր կյանքում և շուտով մեր երկնավոր Հորը մոտ պիտի գնանք, կանգնենք նրա ահավոր դատաստանի առջև: Ուրեմն, քանի շուտ է, ժամանակը մեր ձեռքին՝ թեև չափազանց կարճ, աշխատենք տալ ապաշխարության արժանի պտուղներ, լինել բարեբեր ծառ մեր երկնավոր Հոր համար, եթե ոչ՝ «Ամենայն ծառ որ ոչ առնիցէ զպտուղ բարի՝ հատանի և ի հուր արկանի» (Մատթ., Գ 10):

Աղոթենք հանապազ, որ երկնավոր Հոր Աջը միշտ հովանի լինի Հայոց Եկեղեցու հավատացյալ զավակների վրա, որ, ինչպես նա իր ամենակարող զորությամբ անապատի մեջ ապառաժից ջուր փխցրեց ծարավից տոչորված Իսրայելի ժողովրդի համար, այնպես էլ մեր ապառաժ սրտերից փխցնի ապաշխարության հորդ արտասուքներ, մեր հոգևոր աղտերից հալիտյան սրբվելու և «երկնից արքայութիւն»ը ժառանգելու, ամեն:

